

*С. Железнякова,
студентка,
С. Лук'ячук,
кандидат пед. наук, доцент,*

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Вільне володіння іноземними мовами є однією з ключових компетентностей, якими повинна володіти сучасна молода людина. Проблемі формування іншомовної комунікативної компетентності в здобувачів освіти приділяється велика увага в НУШ під час вивчення дисциплін мовно-літературної освітньої галузі. Вчителі зацікавлені як в освоєнні сучасних передових технологій навчання іноземних мов, так і у використанні перевірених часом методик і прийомів на основі загально-дидактичних принципів навчання.

При вивченні іноземної мови наявність зацікавленості - один з головних чинників, так як обсяг матеріалу, що запам'ятовується, великий і, отже, процес навчання носить тривалий характер. Головною метою роботи вчителя вважається створення на занятті таких психолого-педагогічних умов, які допомагають зрозуміти поданий матеріал і досягти рівня комунікативної компетентності, який був би задовільним для здійснення спілкування у різноманітних життєвих ситуаціях.

Особливе значення у цьому контексті відведено ефективному застосуванню наочностей на уроках англійської мови в початковій школі. Адже саме наочність служить опорою в розумінні сприйнятого на слух матеріалу, в іншому – забезпечує правильне осмислення його на етапі ознайомлення, у третьому – завдяки наочності створюються умови для практичного використання матеріалу, кращого його розуміння та активного використання учнями [4:220].

Використання засобів наочності підвищує мотивацію учнів до навчання, полегшує засвоєння нової лексики та граматичних структур. Цей ефективний інструмент у навчанні сприяє розвитку мовленнєвих навичок. Учні цього віку мислять образами, тому візуальні матеріали відповідають особливостям їхнього розвитку та сприяють кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу. Вчасно використана виразна наочність – це змістове й емоційне підживлення процесів сприймання, мислення, пам'яті молодших учнів.

У своїх роботах роль наочності на уроках іноземної мови досліджували такі вчені, як С. Ніколаєва, Н. Шведова, Є. Пасов, Ю. Гринда. Особливості використання наочності для удосконалення навичок усного та писемного мовлення засобами наочності розглядається в роботах таких дослідників, як Н. Склярєнко, С. Литвин, С. Кожушко. Вивчаючи дослідження вітчизняних освітян, ми приділяли увагу різним видам наочності та особливостям їх застосування на уроках іноземної мови з учнями початкових класів.

Досліджуючи теоретичний аспект проблеми наочності, важливо розрізняти три основних поняття:

- 1) принцип наочності;
- 2) наочні засоби навчання;
- 3) наочні методи навчання.

Вважається, що засновником принципу наочності в навчанні був Я. А. Коменський. Сутність цього принципу можна передати висловом: «краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Він спирається на провідну роль зорових аналізаторів у сприйманні зовнішнього світу. Тому навчальний матеріал потрібно подавати в найбільш унаочненій формі [1: 38].

Наочними засобами навчання можуть стати об'єкти, створені людиною, а також предмети природи. Вони забезпечують формування образного уявлення, повноцінний розгляд навчального матеріалу, проілюструвати ту чи іншу залежність.

Наочні методи навчання включають:

- ілюстрування
- демонстрування
- самостійне спостереження.

Наочні методи використовуються у взаємозв'язку зі словесними і практичними методами. Це демонстрація натуральних об'єктів, наочних посібників (предметів, флешкарт, схем, таблиць, муляжів, макетів і т.д.), перегляд та прослуховування аудіовізуальних засобів (аудіозаписів, мультфільмів, кінофільмів, телепередач і т. д.) [2].

Наочність поділяється на:

- споглядальну: спостереження, розглядання учнями об'єктів в живому вигляді або в зображеннях під керівництвом вчителя;
- дієву: виготовлення учнями моделей, карт, діаграм, таблиць, спостереження і перетворення різних предметів і матеріалів у процесі роботи в навчальних майстернях, кабінетах, лабораторіях, на пришкольніх ділянках тощо.

Поєднання споглядання та дії допомагають засвоювати знання глибше й повніше, ніж спостереження без діяльності.

Використання плоских образотворчих засобів (навчальних картин, таблиць, фотографій) допомагає дітям визначати основне та другорядне, істотне і неістотне, дозволяє зосередити увагу на характерних ознаках об'єктів на тривалий час, має великий емоційний вплив, оскільки позитивні емоції збільшують гостроту сприймання, яскравість і чіткість образів та уявлень [3:182].

Головне призначення таблиць: здобуття нових знань, як джерело додаткової інформації для уточнення; для розширення засвоєних знань; як основу встановлення залежностей; як матеріал для організації практичних робіт.

Необхідність використання аудіовізуальних засобів наочності пояснюється покращенням сприйняття інформації, підвищенням зацікавленості та кращим запам'ятовуванням навчального матеріалу.

Переваги навчального фільму полягають в можливості сприйняття великої кількості інформації про предмети за короткий час та поданню матеріалу в

динаміці та логічній послідовності, що залежить від мети та дидактичного призначення.

В ситуації, коли в дитини виникають труднощі, коли їй щось незрозуміло, у неї щось не виходить, її інтерес до предмета, який вивчається, швидко згасає, від вчителя початкової школи, вимагається, на нашу думку, більше, ніж від інших вчителів, компетентна допомога учню в сприйнятті, розумінні і запам'ятовуванні навчального матеріалу.

Тож, перевагами використання наочності є підвищення інтересу до предмета, активізація всіх видів пам'яті, полегшення процесу пояснення абстрактних понять. З її допомогою створюють навчальні ситуації, в яких відпрацьовується усна комунікація і освоюється мовна реакція на життєві ситуації.

Опрацювання наукових джерел дало нам можливість надати деякі методичні рекомендації щодо ефективного застосування засобів наочності на уроках іноземної мови в початковій школі. Важливо пам'ятати про:

- раціональне дозування візуальних матеріалів;
- врахування вікових особливостей учнів молодшого шкільного віку;
- необхідність інтеграції наочних методів з ігровими та комунікативними методами.

Результатами впровадження засобів наочності в навчання іноземної мови є:

- покращення успішності учнів;
- підвищення рівня активності на уроці;
- формування стійкого інтересу до іноземної мови.

Таким чином, можемо підсумувати, що в навчанні іноземної мови в початковій школі наочність слугує могутнім засобом формування іншомовних мовних та мовленнєвих компетентностей учнів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бігич О. Б. Особистісно-діяльнісний розвиток молодшого школяра на уроці іноземної мови: Монографія. К.: Віпол, 2010. 138 с.
2. Класифікація і характеристика засобів наочності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/embed/010053mq-3187.docx.html>
3. Малафійк І. В. Дидактика новітньої школи: навчальний посібник / І.В. Малафійк. – К.: Видавничий дім «Слово», 2014. – 632 с.
4. Саволайнен Я. В. Використання різних видів наочності у процесі формування іншомовної лексичної компетенції // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2014. Випуск 37. С. 219-223 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkpnu_fil_2014_37_55